

Edward van Kempen

Eerlijk verhaal gewenst

Op 26 augustus 2022 sloten de regeringspartijen ‘de asieldeal’ om de opvangproblematiek in Ter Apel te beteugelen. Van alle kanten kwam er kritiek, en terecht. Het grootste pijnpunt is dat gezinshereniging wordt uitgesteld totdat de gezinshereniger in Nederland beschikt over een woning, waardoor het tweeënehalf kan duren voordat een gezin herenigd wordt. Zeker minderjarige alleenstaande statushouders blijven door deze maatregel onevenredig lang verstoken van hun ouders en andere familieleden die zij zo nodig hebben. Zo worden getraumatiseerde kinderen van overheidswege verder getraumatiseerd.

In het politieke debat hierover hield de staatssecretaris halsstarrig aan de maatregel vast, ondanks zware kritiek van deskundigen, onder wie eigen ambtenaren van het ministerie, op de juridische haalbaarheid. Het oordeel is aan de rechter, inclusief de Raad van State, aldus de staatssecretaris. Terwijl in het regeerakkoord het volgende voornemen staat:¹ ‘een sterkere overheid met oog voor de menselijke maat’ en ‘meer aandacht voor het belang van het kind’.

Na de Toeslagenaffaire lijkt er beweging te zijn ontstaan bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State om zaken anders te beoordelen én indringender te toetsen. Ook in de top van de IND waait een andere wind, afgaand op wat Jan-Willem Schaper, hoofd juridische zaken, zei op het SVMA-congres van 13 oktober jl. (zie verderop in dit nummer). Naast de vraag of iets juridisch klopt moet de IND zich volgens Schaper vaker de vraag stellen of iets ook deugt. Dat gebeurde al te lang niet. Maar de regering beweegt niet mee. De staatssecretaris ging in beroep tegen de uitspraak van de voorzieningenrechter over menswaardige opvang – het Hof wees prompt de door de

staatssecretaris verzochte voorziening om de uitspraak in eerste aanleg te schorsen, af.

Migratie wordt stevast gebruikt als stemmentrekker voor afgehaakte en gedesillusioneerde kiezers die vooral boos zijn over afbrokkelende sociale voorzieningen. Omdat migratie zo de kern lijkt van alle problematiek, durven gemeenten steeds minder hun vingers eraan te branden – zie het hotel in Albergen.

Steeds maar weer wil de regering zich vanwege electorale overwegingen niet aan de wet houden. In het migratiedomein maar ook bij de Toeslagenaffaire, de stikstofproblematiek, de pulsvisserij schuift de regering de beoordeling van haar werkwijze door naar de rechterlijke macht, hoewel men weet dat die werkwijze onrechtmatig was. Dan krijgt de rechter (of Brussel) de schuld van de ontstane problemen, wat leidt tot schade aan de rechtsstaat en slecht is voor het draagvlak.

Regeren is vooruitzien. Dat betekent dat politici ons het eerlijke verhaal moeten vertellen over migratie. Namelijk dat het onmogelijk is de aantallen van asielzoekers accuraat te voorspellen zolang er zoveel brandhaarden zijn waardoor mensen massaal vluchten; dat de opvangcapaciteit bewust is afgeschaald; dat de aantallen asielzoekers momenteel helemaal niet zo hoog zijn en veel lager dan in 2015 en dat vooral de privatisering van de woningmarkt en de lage rente de wooncrisis veroorzaken. Maar ook, dat het wél mogelijk is om meer controle te krijgen op niet-gedwongen migratie – zoals de explosieve toename van internationale studenten en kenniswerkers. Dat is electoraal minder populair, want de Nederlandse economie profiteert van deze groepen migranten, maar zij doen net als asielzoekers een beroep op schaarse publieke voorzieningen. Dat is het eerlijke verhaal en daar snakken Nederlandse kiezers naar.

1 Zie ook het redactioneel van Johan ten Berg in A&MR 2022-1.